Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul central (jud.Ghercavii Svetlana)
Dosarul nr. 2r-134/24

C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Colegiul civil şi de contencios administrativ

D E C I Z I E

17 iulie 2024
mun. Bălţi

Instanţa compusă din:
Preşedintele completului Elena Grumeza
Judecători Dumitru Corolevschi , Natalia Chircu

examinând, fără citarea părților, recursul declarat de avocatul Boguțchi Snejana în interesele Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garașciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Șveț Carolina și Terleţki Nikolai împotriva încheierii judecătoriei Bălți, sediul Central din 09 aprilie 2024 , în cauza civilă la acţiunea lui Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garaşciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Şveţ Carolina, Terleţki Nikolai către SA ICS ”Rif-Acva Aparat” privind încasarea datoriei la plăţile salariale, a altor plăţi, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată ,

c o n s t a t ă :

Argumentele reclamanților.

1. La data de 29 decembrie 2023 Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garaşciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Şveţ Carolina, Terleţki Nikolai, reprezentaţi de către avocatul Boguţcjhi Snejana, au depus cerere de chemare în judecată împotriva SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” privind încasarea datoriei plăţilor salariale, a altor plăţi, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată.
2. Solicită, reclamanţii încasarea de la SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” în folosul reclamantului Andruh Natalia a datoriei la plăţile salariale în mărime de 84

176,97 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 87 538 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 3 792 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15 000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” în folosul reclamantului Botnari Serghei a datoriei la plăţile salariale în mărime de 82 535,08 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 85 808 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 3 720 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15 000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” în folosul reclamantului Burdugos Anatolie a datoriei la plăţile salariale în mărime de 55 443,46 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 57 436 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 2 496 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” în folosul reclamantului Condrea Nadejda a datoriei la plăţile salariale în mărime de 97 623,08 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 101 378 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 4 392 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15 000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” în folosul reclamantului Firosova Liudmila a datoriei la plăţile salariale în mărime de 26 555 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 37 813 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 12001ei şi a prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” în folosul reclamantului Garaşciuc Eugeniua datoriei la plăţile salariale în mărime de 44 867,09 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 46 710 Iei, a sumei profitului ratat în mărime de 4392 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, la fel şi cheltuielile deudecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” în folosul reclamanţii Ivanova Valentina a datoriei la plăţile salariate în mărime de 35 592,76 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 47 301 lei, a suinei profitului ratat în mărime de 1596 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat" în folosul reclamantului Martîniuc Anatoli a datoriei la plăţile salariale în mărime de 153 261,59 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 69 460 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 6900 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” în folosul reclamantului Popova Natalia a datoriei la plăţile salariale în mărime de 19 839,18 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 28 486 lei, a sumei

profitului ratat în mărime de 888 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat" în folosul reclamantului Stanciuc Anatolie a datoriei la plăţile salariale în mărime de 48 004 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 26 208 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 2160 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat" în folosul reclamantului Stoler Alexandr a datoriei la plăţile salariale în mărime de 30 959 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 44 900 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 1 392 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat" în folosul reclamantului Şveţ Carolina a datoriei la plăţile salariale în mărime de 54 635,56 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 56 744 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 24601ei şi a prejudiciului moral în mărime de 15000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată; încasarea de la pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat" în folosul reclamantului Terleţki Nikolai a datoriei la plăţile salariale în mărime de 49 713,86 lei, a sumei suplimentare pentru neplata în termen a plăţilor salariale în mărime de 70 606 lei, a sumei profitului ratat în mărime de 2232 lei şi a prejudiciului moral în mărime de 1 5000 lei, la fel şi cheltuielile de judecată, în cadrul examinării cauzei pârâtul SA ICŞ „Rif-Acva Aparat" a depus referinţă la cererea de chemare în judecată, prin care solicită scoaterea cererii de pe rol în temeiul prevedrilor art. 267 lit.a) Cod de procedură civilă, aşa cum înainte de depunerea cererii de chemare în judecată pentru soluţionarea litigiului individual de muncă cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat de angajator, salariatul urma să respecte procedura de soluţionare prealabilă a litigiului, procedura prevăzută de art. 332 Codul Muncii. Astfel, doar în cazul în care salariatul nu este deacord cu ordinul (dispoziţia, decizia, hotărârea) angajatorului sau dacă ordinul nu a fost emis în termenul prevăzut de 10 zile, salariatul este în drept să se adreseze cu o cerere în instanţa de judecată pentru soluţionarea litigiului individual de muncă apărut. în contextul dat, cererea de chemare în judecată a fost depusă fară respectarea procedurii prealabile.

Soluția instanței de fond.

3. Prin încheierea judecătoriei Bălți, sediul Central din 09 aprilie 2024,în conformitate cu art.267 lit. a), 269-270 Cod de procedură civilă al R. Moldova, s-a dispus:

- Cererea înaintată de Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garaşciuc Eugeniu, Ivanova Valentina,

Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Şveţ Carolina, Terleţki Nikolai împotriva SA ICŞ „Rif-Acva Aparat” privind încasarea datoriei plăţilor salariale, a altor plăţi, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată, se scoate de pe rol.

Argumentele recurenților.

4. La data de 18 aprilie 2024 avocatul Boguțchi Snejana în interesele Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garașciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Șveț Carolina și Terleți Nikolai a înaintat cerere de recurs împotriva încheierii judecătoriei Bălţi sediul Central din 09 aprilie 2024 în care a menționat că,subsemnaţii, Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garaşciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Şveţ Carolina, Terleţki Nikolai, solicită :

- Admiterea şi examinarea cererii de recurs.
- Casarea integrală a încheierii judecătoriei Bălţi sediul Central de la 09 aprilie 2024 (dosar nr.***** pronunţată în cauza civilă la acţiunea lui Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garaşciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Şveţ Carolina, Terleţki Nikolai către SA ICS ”Rif-Acva Aparat” privind încasarea datoriei la plăţile salariale, a altor plăţi, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei la examinare în instanţa de fond în acelaşi complet de judecată.

5. În motivare recurenții au indicat că, consideră ca fiind eronată concluzia instanţei de fond, precum că înainte de depunerea cererii de chemare în judecată privind încasarea datoriei salariale, a sumei pentru neplata în termen a salariului, a venitului ratat, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată, salariaţii urmau să se adreseze în prealabil către angajator, şi să aştepte un ordin (dispoziţia, decizia, hotărîrea). Cu referire la cazul din speță accentuează că la data depunerii acțiunii 29 decembrie 2023 datoria la salariu persista deja de aproape un an de zile. Pe tot parcursul acestui an, fiecare din ei s-au adresat verbal către administrația instituției cu cerința de a le achita în rate datoria la salariu, însă toate încercările nu s-au soldat cu nimic.

6. Majoritatea din ei şi-au consacrat viaţa acestei instutiţii, avînd un stajiu neîntrerupt de circa 30-40 ani de muncă, astfel ajungînd la vîrsta înaintată şi avînd nevoie de banii aceştia din salariu pentru achitarea necesităţilor de trai,

cu atît mai mult pentru procurarea medicamentelor, însă angajatorul nu şi-a onorat obligaţiile sale, admiţînd o restanţă impunătoare la plata salariului. Fiind impuşi de asemenea atitudine de ignoranţă au adresat o plîngere colectivă la Inspecţia de Stat al Muncii şi Inspecţia Teritorială de muncă Bălţi. Ca rezultat prin răspunsul nr. 180/11 de la 23.11.2023 li s-a comunicat că angajatorul a admis încălcarea legislaţiei în vigoare prin neplata la data concedierii a plăţilor salariale. Totodată s-a sugerat adresarea în instanţa de judecată cu acţiune civilă de încasare' forţată a datoriei salariale şi a plăţii suplimentare pentru neplata în termen a acestora. în dezvoltarea ideii vom indica că pentru a se expune în răspunsurile sale organele competente în domeniul protecţiei drepturilor de muncă au efectuat un control asupra situaţiei existente şi ca consecinţă au constatat încălcarea drepturilor salariale .

7. Astfel, menționează că, atragerea în cadrul raporturilor pre-litigante a organelor competente urmează a fi interpretată ca o etapă a soluţionării extrajudiciare a unui potenţial litigiu. Cu toate acestea, nu au obţinut achitarea plăţilor salariale care le aparţin, fiind nevoiţi să se adreseze pentru valorificarea drepturilor încălcate la instanţa judecătorească.
8. Consemnează că norma juridică conţinută la art. 332 alin. (1) Codul muncii la care face referire instanţa de fond, reglementează doar cazurile de solicitare de către reclamant doar a prejudiciului material sau moral cauzat. Iar lit.a) alin. (1) art. 143 Codul muncii coroborat cu prevederile art. 144 Codul muncii indică expres că în caz de încetare a contractului individual de muncă cu un salariat care continuă să lucreze pînă în ziua eliberării, angajatorul este obligat să efectueze achitările în ziua eliberării, iar plata salariilor se efectuează de angajator în mod prioritar faţă de alte plăţi, iar mijloacele pentru retribuirea muncii salariaţilor sunt garantate prin venitul şi patrimoniul angajatorului.
9. Consideră că pe aceste norme urma instanţa de fond să-şi statueze concluziile,iar în cazul dat, intimatul nu şi-a îndeplinit această obligaţie ce le-a permis solicitarea prejudiciului cauzat. Mai accentuiază că pretenţia de bază în acţiunea înaintată este încasarea datoriei la salariu, celelalte pretenţii (privind achitarea sumei pentru neplată în termen, a venitului ratat, a prejudiciului moral cauzat) sînt complementare/subsecvente, şi rezultă din volumul de admitere a pretenţiei principale.
10. În contextul dat, fac referire la Hotărîrea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr. 11 din 03.10.2005 „Cu privire la practica aplicării de către instanţele judecătoreşti a legislaţiei ce reglementează obligaţia uneia dintre părţile contractului individual de muncă de a repara prejudiciul cauzat celeilalte părţi” cu modificările ulterioare, care explică că în vederea aplicării unitare a cadrului normativ în vigoare, recomandă instanţelor de judecată: să ţină cont de faptul că înainte de depunerea cererii de chemare în judecată

pentru soluţionarea litigiului individual de muncă cu privire doar la recuperarea prejudiciului cauzat de angajator, salariatul va trebui să respecte procedura de soluţionare prealabilă a litigiului (adresarea cererii angajatorului privind recuperarea prejudiciului moral şi/sau material). Dacă cererea a fost depusă fără soluţionarea prealabilă (adresarea cererii angajatorului privind recuperarea prejudiciului moral şi/sau material), pe cale extrajudiciară, instanţa o va scoate de pe rol prin încheiere susceptibilă de recurs în baza art. 267 lit. a) Codul de procedură civilă, în care se va indica necesitatea soluţionării prealabile a litigiului.Dacă însă obiectul acţiunii este complex, adică constituit din mai multe capete de cerere, printre ele fiind si repararea prejudiciului ca un capăt de cerere subsecvent (exemplu: cerinţa reparării prejudiciului are la bază şi reiese din capătul de cerere privind anularea ordinului de transfer sau concediere), acţiunea se va soluţiona direct în instanţă, nefiind necesară respectarea procedurii prealabile de soluţionare a litigiului.

11. În concluzie indică că, scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată de către instanţa de judecată o califică ca o încălcare a dreptului accesului la justiţie consfinţit la articolul 6 paragraful 1 din Convenţia Europeană cu privire la Drepturile Omului -Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil ’’Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public şi în termen rezonabil, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptate împotriva sa.”

12. Rezultă în opinia recurenților că, în accepţiunea Convenţiei, dreptul la un proces echitabil are mai multe componente şi anume: accesul liber la justiţie; examinarea cauzei în mod echitabil, public şi într- un termen rezonabil; examinarea cauzei de către un tribunal independent, imparţial, stabilit prin lege; publicitatea pronunţării hotărîrilor judecătoreşti. Dreptul la un proces echitabil înseamnă şi posibilitatea rezonabilă a oricărei părţi de a expune cauza sa instanţei de judecată, în condiţii care să nu o dezavantajeze faţă de partea adversă, ceea ce se realizează prin asigurarea dreptului său la apărare.Realizarea dreptului la apărare este asigurată şi prin modul de organizare şi funcţionare a instanţelor judecătoreşti, la baza căruia stau principiile legalităţii, egalităţii părţilor, gratuităţii, colegialităţii, publicităţii, controlului judiciar, imutabilităţii şi rolului activ al instanţei.Legalitatea semnifică înfăptuirea justiţiei în numele legii de către instanţele judecătoreşti prevăzute de lege, în limita competenţelor ce le-au fost conferite de legiuitor, precum şi supunerea judecătorilor numai în faţa legii.

13. Avînd în vedere cele invocate, se solicită casarea integrală a încheierii Judecătoriei Bălţi sediul Central de la 09 aprilie 2024 emisă în cauza civilă la

acţiunea lui Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garaşciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli. Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Şveţ Carolina, Terleţki Nikolai către SA ICS ”Rif-Acva Aparat” privind încasarea datoriei la plăţile salariale, a altor plăţi, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei la examinare în instanţa de fond în acelaşi complet de judecată.

Termenul de declarare a recursului:

14. În conformitate cu prevederile art. 423 alin. 1) CPC, încheierea dată în primă instanţă poate fi atacată cu recurs, separat de hotărîre, de către părţi şi de ceilalţi participanți la proces în cazurile prevăzute de prezentul cod şi de alte legi, precum şi în cazurile în care încheierea face imposibilă desfășurarea de mai departe a procesului. Ea se examinează în recurs conform regulilor stabilite de prezentul capitol.

15. În conformitate cu art.424 alin.1) Cod de procedură civilă, curţile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii.

16. Potrivit art. 425 CPC, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

17. Din materialele cauzei rezultă că, recursul este depus în termen, încheierea fiind pronunțată la data de 09 aprilie 2024, iar recursul înaintat la data de 18 aprilie 2024, prin urmare, Colegiul Civil, constată, că recurenții s-au încadrat în termenul legal de contestare.

18. Colegiul Civil a notificat la data de 04 iunie 2024 intimatul , oferindu-i în acest sens un termen pentru prezentarea referinței, acesta însă nu a făcut uz de drepturile sale procesuale, fapt ce nu împiedică instanța de recurs de a examina cererea de recurs în baza probelor anexate la dosar.

Aprecierea instanței de recurs.

19. Analizând legalitatea şi temeinicia încheierii primei instanțe din 02 decembrie 2019, prin prisma argumentelor invocate în materialele dosarului şi legislaţiei procedurale în vigoare, Colegiul civil consideră, că recursul înaintat de avocatul Bogutchi Snejana în interesele Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garașciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Șveț Carolina și Terlețki Nikolai împotriva încheierii judecătoriei Bălți, sediul Central din 09 aprilie 2024 este întemeiat şi necesită a fi admis cu casarea integrală a încheierii recurate, cu restituirea cauzei la rejudecare în aceiași instanță și complet de judecată,din următoarele considerente.

20. Potrivit al. (3) al art. 426 CPC recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinţei la recurs, fără examinarea admisibilităţii şi fără participarea părţilor.

21. Potrivit art. 427 lit.b) CPC instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parţial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluţionată prin încheierea casată.

22. Colegiul civil consideră că instanța de fond a emis o soluție pripită și neîntemeiată, examinînd cauza fără respectarea prevederilor expuse la art. 130 alin.(1) CPC,care stipulează că, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

23. Din materialele cauzei rezultă că,la data de 29 decembrie 2023 Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garașciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Șveț Carolina și Terlețki Nikolai s-au adresat cu acţiune în instanţa de judecată în contradictoriu cu ICS ”Rif-Acva Aparat” solicitând încasarea datoriei la plăţile salariale, a sumei pentru neplata în termen a salariului, a venitului ratat, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată.

24. Pîrîtul a solicitat scoaterea cererii de pe rol în temeiul prevederilor art. 267 lit.a) Cod de procedură civilă, invocînd faptul că, înainte de depunerea cererii de chemare în judecată salariaţii urmau să respecte procedura prealabilă de soluţionare a litigiului, să adreseze angajatorului o cerere. La data de 06 februarie 2024 reprezentantul reclamanţilor avocat Boguţchi Snejana a depus dezacord la demersul înaintat de reprezentantul pîrîtului.

25. Prin încheierea judecătoriei Bălţi sediul Central de la 09 aprilie 2024 s-a dispus scoaterea de pe rol a cererii înaintate de Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garaşciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Şveţ Carolina, Terleţki Nikolai către SA ICS ”Rif- Acva Aparat” privind încasarea datoriei la plăţile salariale, a altor plăţi, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată.

26. În motivarea încheierii instanţa a reţinut art. 332 alin. (1) Codul muncii şi pct. 11 din Hotărîrea Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 11 de la 03.10.2005 potrivit cărora înainte de depunerea cererii de chemare în judecată pentru soluţionarea litigiului individual de muncă cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat de angajator, salariatul va trebui să respecte procedura de

soluţionare prealabilă a litigiului, anjagatorul emiţînd ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) corespunzător în termen de 10 zile calendaristice din ziua înregistrării acesteia.

27. Colegiul civil consideră ,că este eronată concluzia instanţei de fond precum că înainte de depunerea cererii de chemare în judecată privind încasarea datoriei salariale, a sumei pentru neplata în termen a salariului, a venitului ratat, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată, salariaţii urmau să se adreseze în prealabil către angajator, şi să aştepte un ordin (dispoziţia, decizia, hotărîrea). Or, cu referire la cazul din speţă la data depunerii acţiunii 29 decembrie 2023 datoria la salariu persista deja de aproape un an de zile.

28. De asemenea, este de menționat că recurenții în legătură cu situația creată au adresat o plîngere colectivă la Inspecţia de Stat al Muncii şi Inspecţia Teritorială de muncă Bălţi și ca rezultat prin răspunsul nr. 180/11 de la 23.11.2023 li s-a comunicat că angajatorul a admis încălcarea legislaţiei în vigoare prin neplata la data concedierii a plăţilor salariale și totodată li s-a recomandat să se adreseze în instanţa de judecată cu acţiune civilă de încasare forţată a datoriei salariale şi a plăţii suplimentare pentru neplata în termen a acestora.

29. Astfel, atragerea în cadrul raporturilor pre-litigante a organelor competente în opinia Colegiului civil urmează a fi interpretată ca o etapă a soluționării extrajudiciare a unui potențial litigiu. Colegiul civil de asemenea, ține să menționeze că norma juridică conţinută la art. 332 alin. (1) CM la care face referire instanţa de fond, reglementează doar cazurile de solicitare de către reclamant doar a prejudiciului material sau moral cauzat. Iar lit.a) alin. (1) art. 143 Codul muncii coroborat cu prevederile art. 144 Codul muncii indică expres că în caz de încetare a contractului individual de muncă cu un salariat care continuă să lucreze pînă în ziua eliberării, angajatorul este obligat să efectueze achitările în ziua eliberării, iar plata salariilor se efectuează de angajator în mod prioritar faţă de alte plăţi, iar mijloacele pentru retribuirea muncii salariaţilor sunt garantate prin venitul şi patrimoniul angajatorului.La caz,pretenţia de bază în acţiunea înaintată este încasarea datoriei la salariu, celelalte pretenţii (privind achitarea sumei pentru neplată în termen, a venitului ratat, a prejudiciului moral cauzat) sînt complementare/subsecvente, şi rezultă din volumul de admitere a pretenţiei principale.

30. În contextul dat, se necesită de menționat că conform Hotărîrei Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova nr. 11 din 03.10.2005 „Cu privire la practica aplicării de către instanţele judecătoreşti a legislaţiei ce reglementează obligaţia uneia dintre părţile contractului individual de muncă de a repara prejudiciul cauzat celeilalte părţi” cu modificările ulterioare, care explică că în vederea aplicării unitare a cadrului normativ în vigoare, recomandă instanţelor

de judecată: să ţină cont de faptul că înainte de depunerea cererii de chemare în judecată pentru soluţionarea litigiului individual de muncă cu privire **doar** la recuperarea prejudiciului cauzat de angajator, salariatul va trebui să respecte procedura de soluţionare prealabilă a litigiului (adresarea cererii angajatorului privind recuperarea prejudiciului moral şi/sau material). Dacă cererea a fost depusă fără soluţionarea prealabilă (adresarea cererii angajatorului privind recuperarea prejudiciului moral şi/sau material), pe cale extrajudiciară, instanţa o va scoate de pe rol prin încheiere susceptibilă de recurs în baza art. 267 lit. a) Codul de procedură civilă, în care se va indica necesitatea soluţionării prealabile a litigiului.Dacă însă obiectul acţiunii este complex, adică constituit din mai multe capete de cerere, printre ele fiind si repararea prejudiciului ca un capăt de cerere subsecvent (exemplu: cerinţa reparării prejudiciului are la bază şi reiese din capătul de cerere privind anularea ordinului de transfer sau concediere), acţiunea se va soluţiona direct în instanţă, nefiind necesară respectarea procedurii prealabile de soluţionare a litigiului.

31. În acelaşi context, relevă şi Curtea Europeană menţionează că accesul la justiţie poate fi limitat, în special prin instituirea condiţiilor de admisibilitate, domeniu în care statul se bucură de o anumită marjă de apreciere. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim, asigurîndu-se o proporţionalitate între interesul persoanei şi scopul legitim urmărit (*Guerin contra Fran(ei, 29 iulie 1998, §37).* Totuşi, limitările nu trebuie să reducă la zero esenţa acestui drept. Regulile de procedură au scopul de a asigura o bună administrare a justiţiei şi, în special, a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicaţi în proceduri trebuie să se aştepte ca aceste reguli să fie aplicate (*Miragall Escolano ş.a. contra Spaniei, 25 ianuarie 2000, § 33).*

32. În concluzie Colegiul civil statuiază că în speța dată scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată se califică ca o încălcare a dreptului accesului la justiţie consfinţit la articolul 6 paragraful 1 din Convenţia Europeană cu privire la Drepturile Omului .

33. În asemenea circumstanțe și în condițiile în care s-a constatat o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanţa de recurs, dat fiind împuternicirilor atribuite prin lege de a examina recursul în lipsa părților , Colegiul civil ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Boguțchi Snejana în interesele Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garașciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Șveț Carolina și Terleţki Nikolai, a casa integral încheierea instanței de fond din 09 aprilie 2024, restituind în aceiași instanță și complet de judecată spre rejudecare problema soluţionată prin încheierea casată .

34. În conformitate cu art. art .427 lit.b),428 CPC ,Colegiul Civil ;

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Bogutchi Snejana în interesele Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garașciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Șveț Carolina și Terleţki Nikolai.

Se casează integral încheierea judecătoriei Bălți, sediul Central din 09 aprilie 2024, în cauza civilă la acţiunea lui Andruh Natalia, Botnari Serghei, Burdugos Anatoli, Condrea Nadejda, Firsova Liudmila, Garaşciuc Eugeniu, Ivanova Valentina, Martîniuc Anatoli, Popova Natalia, Stanciuc Anatolie, Stolear Alexandr, Şveţ Carolina, Terleţki Nikolai către SA ICS ”Rif-Acva Aparat” privind încasarea datoriei la plăţile salariale, a altor plăţi, a prejudiciului moral cauzat şi a cheltuielilor de judecată, cu restituirea spre rejudecare a problemei soluționate prin încheierea casată în prima instanță și același complet de judecată .

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecător: Elena Grumeza

Judecători Dumitru Corolevschi

Natalia Chircu